

ΕΧΟΥΝ ΚΑΙ ΤΑ ΒΟΤΣΑΛΑ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥΣ

Η **Βάσω Κατράκη** (1914-1988) ήταν Ελληνίδα ζωγράφος και διακεκριμένη χαράκτρια, με διεθνή αναγνώριση και βραβεύσεις για το βαθιά ανθρωποκεντρικό και πολιτικό της έργο στενά συνδεδεμένο με πανανθρώπινες αξίες όπως η ελευθερία και η δικαιοσύνη. Υπήρξε καλλιτέχνης που ξόδεψε τη ζωή της στα ιδεοδρόμια της ριζοσπαστικής και της πρωτοποριακής καλλιτεχνικής δημιουργίας και στις επαναστατικές ιδέες και δικαίως θεωρείται μέχρι και σήμερα κορυφαία ερμηνεύτρια της ανθρώπινης τραγωδίας.

Στο Μουσείο Χαρακτικής Βάσω Κατράκη στο Αιτωλικό του Μεσολογγίου συναντά κανείς, εκτός από τα χαρακτηριστικά της έργα, βότσαλα ζωγραφισμένα με μαύρο μαρκαδόρο από τα χέρια της Βάσως. Τα βότσαλα αυτά, από το υλικό και από το είδος γραφής τους φυσικά δεν διεκδίκησαν πρώτη θέση στην Τέχνη. Λειτουργήσαν όμως σαν τεκμήρια - σινιάλα μαρτυρίας επικοινωνίας, σπάζοντας τον εκ προθέσεως βάρβαρο αποκλεισμό των κρατουμένων στη Γυάρο από τη στρατιωτική χούντα των συνταγματαρχών του 1967 αλλά και σαν θησαυρός ιστορικής μνήμης. Με το πέρασμα του χρόνου αυτά τα βότσαλα συμπληρωματικά λειτουργήσαν για τη Βάσω και σαν σημειώσεις και πράγματι έδωσαν πολλά έργα στη χαρακτηριστική της μετά την αποφυλάκισή της.

Το σύστημα της απριλιανής στρατιωτικής χούντας του 1967-1974 είχε σε κάθε περίπτωση στόχο τον παντελή αποκλεισμό των πολιτικών κρατούμενων και εξόριστων στην ξακουστή Γυάρο, βασίλισσα νήσο της πολιτικής βίας. Βασικό πρόβλημα, ο στόχος της επικοινωνίας των κρατουμένων με τα σπίτια τους και η ανάγκη να καταγραφούν τα σημεία της ζωής τους.

...!Ημουν φίλος με τη Βάσω, γι αυτό άδραξα την καλή ευκαιρία να της πω να ζωγραφίσει κάτι σε δύο μικρά βότσαλα, το ένα για την κόρη μου Φαίδρα και το άλλο για το γιο μου Άρη. Την καλή ευκαιρία θα την υλοποιούσε μεταφέροντάς τα στο σπίτι μου κρυφά ένας παλιός φίλος και συγκαταρούμενός μου, ο Φ. Α. Αποφυλακιζόταν εκείνες τις μέρες και μπορούσε να μου ικανοποιήσει αυτή την επιθυμία έστω και με κίνδυνο αναστολής της αποφυλάκισής του. Με εκτιμούσε και με αγαπούσε όσο εγώ αυτόν. Κι αυτός αποφάσιζε αν πάνε ή όχι τα βότσαλα αυτά στο σπίτι μου από τα χέρια της Βάσως μαρτυρώντας ότι ζούμε αποκλεισμένοι πίσω από τα βράχια της Γυάρου, τιμωρημένοι σύγχρονοι Προμηθείς! Η Βάσω πείστηκε, έκανε αυτά τα δύο βότσαλα, και πολλά ακόμη στη συνέχεια, αρχέγονη εικαστική επικοινωνία, τεκμήριο όπως τα χαράγματα στις βραχογραφίες...

Γέμισε ο θάλαμος της Βάσως χιλιάδες βότσαλα, περιμένοντας τη σειρά τους να πάρουν μαγική πνοή και να σταλούν στους συγγενείς των κρατουμένων ως μήνυμα ζωής με κάθε συνωμοτικό τρόπο και δρόμο. Συγκινούσαν τα θέματα τους: "Η πτώση του Ίκαρου", το "Χρέος της Αντιγόνης" να θάψει τον αδερφό της, τα κορίτσια με τα μεγάλα μάτια γιομάτα φως, τα εικαστικά είδωλα γυναίκες που ανέμεναν καρτερικά υπερήφανες πίσω από τα βράχια της Γυάρου, ήλιοι, ήλιοι και πάλι ήλιοι, πότε ολόγιομοι και πότε θλιμμένοι, κατέθεταν την τραγική εκείνη μαρτυρία για την πολιτική εξορία των χιλιάδων ανθρώπων που θεωρήθηκαν "επικίνδυνοι για την εθνική ασφάλεια" για ασήμαντη αφορμή. Κανείς που τα παρέλαβε δεν ήθελε να τα αποχωριστεί καθώς πήραν στα χέρια τους λατρευτική ψυχοδιανοητική διάσταση ιερού τεκμηρίου. Και ακόμη κανείς δεν είναι σίγουρος αν είναι καλύτερο να έχει ένα ανάπτυπο έργο της χαρακτηριστικής της Βάσως ή ένα βότσαλο με αυτή τη συναισθηματική και συγκινησιακή φόρτιση, γράφοντας πάντα στο πίσω μέρος "Γιούρα 1967" και την αφιέρωσή της "στον Κώστα", " στο Γιάννη", "στην Άλκηστι", "στη Φαίδρα", "στη Μαριάννα", " στον Σπύρο", "στον Γιώργο", "στη Δανάη", "στην Πέρσα", "στην Ανδρομάχη", "στον Άρη", "στην Άννα", "στον Απόλλωνα" και τέλος δεν έχουν τα ονόματα της ιερής συνάντησης με τον όρκο της αντίστασης τους ενάντια σε κάθε μορφή πολιτικής και κοινωνικής τυραννίας.